

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

จากสภาวะสังคมปัจจุบันที่เต็มไปด้วยกระแสวัตถุนิยม และความฟุ้งเฟ้อ ฟุ้งเฟ้อ ทำให้คนไทยหลงเดินทางผิดไปตามกระแสจนกลายเป็นปัญหา โดยเฉพาะปัญหาหนี้สิน ซึ่งการจะดำรงชีวิตให้อยู่รอดภายใต้สังคมในปัจจุบัน แนวทางหนึ่งที่ประชาชนไทยควรยึดถือคือการพึ่งตนเอง รู้จักความพอประมาณ และไม่ประมาท ตามแนวปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เป็นอีกหนึ่งหน่วยงาน ที่ได้รับนโยบายการจัดทำโครงการครอบครัวเกษตรกรไทย ร่วมใจทำบัญชีครัวเรือน ตามแผนงานนโยบายปี 2549 เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรบันทึกบัญชีครัวเรือน ซึ่งการบันทึกบัญชีครัวเรือนนั้น มีวัตถุประสงค์หลักคือให้เกษตรกร สามารถบริหารการเงินของครอบครัวได้เป็นอย่างดี โดยรู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัด เก็บออมอย่างสม่ำเสมอและมีวินัยในการออม เพื่อนำเงินมาใช้จ่ายในยามจำเป็น ซึ่งนับเป็นหลักเบื้องต้นในการวางแผนการเงินในอนาคต (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2550) แต่เนื่องจากการจัดทำบัญชีครัวเรือนเกษตรกรบางราย บางพื้นที่ยังไม่มีความรู้หรือมีความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือนเท่าที่ควร เกษตรกรบางรายสามารถรับรู้และปฏิบัติในการจัดทำบัญชีครัวเรือนได้อย่างถูกต้องด้วยตนเอง และเกษตรกรบางรายสามารถรับรู้และปฏิบัติในการจัดทำบัญชีครัวเรือนได้โดยต้องมีผู้อธิบายวิธีการและขั้นตอนในการจัดทำบัญชีครัวเรือนให้ฟัง อีกทั้งเกษตรกรบางรายยังไม่มีกรรับรู้และการปฏิบัติในการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามที่ทาง ธ.ก.ส. ได้สนับสนุน (ชยาภา ภักดีไทย และคณะ, 2549) ไม่เพียงแต่เกษตรกรเท่านั้นที่ใช้การบัญชีครัวเรือนยังรวมถึงประชาชนทั่วไปอีกด้วย อีกทั้งในระดับบุตรหลานเกษตรกร เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนของชาติได้เรียนรู้การจัดการบริหารการเงินของครอบครัว รู้หลักการจัดทำบัญชี ทำให้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น และเป็นการสร้างกิจกรรมสัมพันธ์ในครอบครัวเกษตรกร โดย ธ.ก.ส. ส่งเสริมให้บุตรหลานเกษตรกรเป็นผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนให้กับครอบครัว ตามโครงการที่ ธ.ก.ส. ร่วมมือกับทางโรงเรียนและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ดำเนินงานของ ธ.ก.ส. ในโครงการ “นักบัญชีครัวเรือนอาสา” (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2550) และต่อมาในปี พ.ศ. 2553 กรมตรวจบัญชีสหกรณ์จึงได้ใช้ “โรงเรียน” เป็นแกนนำถ่ายทอดศาสตร์บัญชีให้กับเยาวชน เพื่อนำ

ความรู้ไป ปฏิบัติ สร้างเครือข่ายต่อไป ช่างครัวเรือน ผู้ปกครอง รวมถึงชุมชน ตามแนวนโยบาย
โครงการ ส่งเสริมความรู้ ภูมิปัญญาทางบัญชี เพื่อลดต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตร ปี2553
(เพื่อพิชญา เตียว, 2553)

จังหวัดอุตรดิตถ์เป็นจังหวัดที่มีประชากรทั้งสิ้น 462,651 คน (ข้อมูล ณ เดือน
กรกฎาคม 2553) สภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดอุตรดิตถ์ ในปี 2552 พบว่าประชากรมีรายได้เฉลี่ย
ต่อหัว 65,112 บาท รายได้ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสาขาเกษตรกรรมมากที่สุดถึงร้อยละ 36.3
ซึ่งมีร้อยละ 70 ของประชากรทำการเกษตร มีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนทั้งในระบบและ
นอกระบบคิดเป็น 99,686 บาท (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2552) หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนของผู้ถือ
ครองทำการเกษตร คิดเป็น 99,686 บาท และ 69,173 บาท ทำให้เกษตรกรประสบปัญหาทาง
เศรษฐกิจเช่นเดียวกัน ซึ่งในงบประมาณปี 2552 สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์อุตรดิตถ์
(สคส.อุตรดิตถ์)ได้รับมอบหมายจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ให้ดำเนินการตามโครงการเสริมสร้าง
ภูมิปัญญาทางบัญชีแก่เกษตรกร เน้นในเรื่องบัญชีครัวเรือน รายรับ-รายจ่ายคู่ขนานกับบัญชีต้นทุน
ประกอบอาชีพโดยแยกกลุ่มเป้าหมายที่จะอบรมให้ความรู้ในเชิงปริมาณ 12,642 คน เชิงคุณภาพ
5,057 คน และบัญชีต้นทุนจากการประกอบอาชีพรายบุคคลจำนวน 2,023 คน พร้อมทั้งจัดอบรม
อาสาสมัครเกษตรด้านบัญชีจำนวน 105 คน และจากรายงานของสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์
อุตรดิตถ์ได้จัดอบรมเพื่อส่งเสริมความรู้ให้แก่ทางสถานบันการศึกษาในปี 2551-2552 ไปแล้ว
ทั้งสิ้น 63 โรงเรียน จำนวนเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการมีทั้งสิ้น 6,415 คน ปัญหาที่พบหลังจากการทำ
โครงการดังกล่าวคือการขาดการอบรมและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งจำนวนของเจ้าหน้าที่ที่
รับผิดชอบดูแลโครงการมีจำนวนจำกัด ทำให้ไม่มีการประเมินความรู้ความสามารถหลังจากการเข้า
ไปอบรมของเจ้าหน้าที่โครงการ (สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์อุตรดิตถ์, 2552) ในจำนวนโรงเรียน
ที่เข้ารับการอบรมเป็น โรงเรียนในเขตเทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ มีจำนวนทั้งสิ้น
1,621 คน คิดเป็นร้อยละ 25.27 ของจำนวนผู้เข้าอบรมทั้งหมด การอบรมให้ความรู้เรื่องการจัดทำ
บัญชีครัวเรือนนั้นผลสัมฤทธิ์ของการอบรม คือการที่ผู้เข้าอบรมได้นำความรู้ความเข้าใจไปปฏิบัติ
ให้เกิดประโยชน์ การนำไปถ่ายทอดให้แก่ครอบครัวหลังเข้ารับการอบรมแล้ว การนำความรู้ความ
เข้าใจ เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องโดยตรงและรวมถึงการนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ตามขั้นตอน
ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ ของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ(ชยาภา ภักดีไทย, 2549)

เมื่อมีการอบรมนั้นการติดตามผลหลังการอบรมยังมีไม่ทั่วถึง การวัดความรู้ความ
เข้าใจหลังเข้ารับการอบรมจึงยังไม่มี และปัญหาที่พบในการอบรมแก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมคือ
นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการอบรม ขาดความกระตือรือร้น และการอบรมทางผู้จัดอบรมจึง
เน้นกลุ่มผู้เข้าอบรมที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายเป็นหลัก (สำนักงานตรวจบัญชี

สหกรณ์อุดรดิตต์, 2552) ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในเขตเทศบาลเมืองอุดรดิตต์ต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อทราบถึงความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างหลังจากเข้ารับการอบรม รวมทั้งเป็นแนวทางให้แก่ผู้สนใจ สาธารณชนตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน ให้เล็งเห็นความสำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือนและนำข้อมูลไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจการจัดทำบัญชีครัวเรือนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในเขตเทศบาลอำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตต์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบถึงความรู้ความเข้าใจ ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในเขตเทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตต์
2. เพื่อให้สาธารณะชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนางานบัญชีครัวเรือน

นิยามศัพท์

ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน หมายถึง ความจำและความสามารถในการจับใจความสำคัญเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีในการบันทึกข้อมูลลงสมุดบัญชีครัวเรือน เช่น ลักษณะหรือความแตกต่างระหว่างประเภทของรายรับ-รายจ่าย ต่างๆ การบันทึกรายการรับ-รายจ่าย การสรุปยอดรายการต่างๆที่บันทึกในสมุด

บัญชีครัวเรือน หมายถึง การแสดงหรือบันทึกรายการจำนวนเงินรับ-จ่ายประจำวันของครัวเรือนโดยแสดง วัน/เดือน/ปี รายรับ-จ่าย และจำนวนเงิน ลงในสมุดจดบันทึกบัญชีครัวเรือน

นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย หมายถึง นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 ชั้นปีที่ 5 และชั้นปีที่ 6 ในเขตเทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตต์ จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลท่าอิฐ โรงเรียนเทศบาลวัดคลองโพธิ์ โรงเรียนเทศบาลวัดท้ายตลาด โรงเรียนเทศบาลวัดหนองผา และโรงเรียนเทศบาลวัดไผ่ล้อม ที่ได้เข้ารับการอบรมความรู้ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน